

PREFATA LA EDITIA A DOUA

CATEVA LUCRURI PE CARE NU LE-AM SPUS (DESTUL DE DIRECT) IN TEXT

DESPRE INFORMAȚIE : “lectura” unui obiect de arhitectură istorică nu este limitată. Cantitatea de informație măsurabilă nu este ușor de delimitat, si nici nu este de dorit să fie. Ca și orice alta opera de arta, din muzica, poezie, literatură sau arte vizuale, la o noua lectura impresiile pot fi noi, proaspete și pline de interes, virtualmente la nesfârșit. Față de tot ansamblul de informație pe suport digital care există in lume, într-o cantitate gigantică, dar finită, informația complexă, difuză si sensibilă cuprinsă, in mod potențial, într-o operă de artă, este fără limită.

DE CE NE PLAC LUCRURILE VECHI ?

Pentru ca niste “înțelepți” au zis că sunt valoroase, și noi îi credem, în cel mai bun caz? Din snobism cultural, în cel mai rău caz? Pentru că unii din noi au devenit maniaci ai culturii sub o anume formă?

Poate și din alte motive. Înainte de vremurile industriei, oamenii nu puteau înfrunta natura, nici măcar în intenție. Ca să trăiască, era nevoie sa fie modești si respectuoși față de natură, și pentru asta trebuiau să fie atenți. Asta i-a facut poate să-și dezvolte sensibilitatea, și nu în ultimul rând, un anume simț al echilibrului, mai pe românește bun-simț. Aceste calități, în mare masură pierdute acum, în orice caz modificate (alterate), se fac simțite atunci când poți să te afli in prezența obiectelor pe care le-au făcut acei oameni și între care au trăit multe generații, și asta ne poate bucura pe mulți dintre noi, chiar și în mod ne-conștient.

De spus aici că pentru mine, nici modestia, nici admirația sau respectul, nu înseamnă subordonare, pliere față de ceva sau cineva. Aceste atitudini, atunci cand se manifestă liber, fără constrângere, sunt factori de echilibru, luciditate și ...bun-simț. Cineva care nu poate respecta alte persoane sau chiar lucruri, nu se respectă pe sine, este mai mult sau mai puțin alienat. Dar nu vreau să cad prea rău în discurs moralizator.

În orice caz, cred că lucrurile vechi și frumoase ne dau imaginea stabilității, a continuității și a longevității într-o lume care se schimbă mai repede decat putem să ne adaptăm, mulți dintre noi. De ce și copiii se simt bine la țară, într-un loc frumos, chiar în Muzeul Satului, sau in Sighișoara? Cu siguranță nu din motive “culturale”. Și copii au întotdeauna reacții adevărate.

Arhitectura istorică a supraviețuit, în cele mai multe cazuri, pentru că oamenii au prețuit-o și au îngrijit-o multe generații la rând, nu neapărat din cauză că a fost făcută din materiale extreme de rezistente.

CE FEL DE ARHITECT ESTE RESTAURATORUL? ESTE UN CREATOR SAU NU?

S-a spus că restauratorul trebuie să uite că este arhitect. Aceasta este un fel de figură de stil, cred eu. E adevărat, el trebuie să se abțină să "inventeze", să pună de la el ...

Se mai spune că restaurarea se oprește acolo unde începe ipoteza. Și asta cred că este adevărat, într-un sens destul de profund și de subtil ca să nu fie restrictiv în mod rudimentar. Principiile conservării și restaurării nu sunt noțiuni simpliste, rudimentare. Cine este în situația să le aplice cu discernământ, în mod echilibrat și subtil, într-o intervenție valabilă și complexă, știe mai multe și simte mai mult decât se poate spune în multe cuvinte.

Restauratorul nu trebuie să fie un "inventator" de configurații care n-au existat înainte, așa cum se crede uneori că trebuie să fie un arhitect care face case noi. Dar el trebuie să fie un bun interpret al edificiului istoric. Precum în muzică, unde interpretul și mai cu seama șeful de orchestră este în situația de a descifra o partitură pentru alții de neînțeles, și de a o face accesibilă acelor. Este un interpret, un dirijor, mai puțin important decât un compozitor? Nu cred că este importantă o asemenea întrebare, și cu atât mai puțin un răspuns.

În cuprinsul textului discut poziția restauratorului ca medic al edificiului istoric. Nu insist aici.

Dar de multe ori restauratorul mai are un rol. În fiecare caz - și sunt cele mai multe - în care trecerea prin timp a edificiului istoric nu este clară și ușor de înțeles din prima privire, arhitectul restaurator este un fel de detectiv, precum cei din romanele polițiste clasice. El trebuie să știe, să intuiască, posibilele lacune în informație, sau informații ce pot fi ascunse, unde și sub ce forme. El este, precum Sherlock Holmes, în situația de a imagina toate scenariile posibile, de a identifica elementele care lipsesc și de a le elucida pe parcursul cercetării, până la încheierea lucrării. De cele mai multe ori informația ascunsă este ascunsă atât de "bine", încât dacă nu ai prevăzut că ar putea fi acolo unde o vei căuta, și sub ce formă, ea se poate pierde în cursul lucrărilor, sau în cel mai bun caz poate rămâne neidentificată pe timp nedeterminat.

Vă propun în concluzie, fără nici o pretenție, aceasta triplă imagine a restauratorului, medic, interpret și "detectiv".

Sunt lucruri care s-au mai spus sub o formă sau alta, si sper că le veți primi într-un fel destul de nuanțat față de felul succint - poate cam sumar - în care le-am exprimat aici.

Mihai Opreanu